

Zprávy zahraničné

RAKOUSKO-UHERSKO.

Odkaz Dra. Fr. Lad. Riegry v obnosu 150,000 korun, který je spravován jménem "Svatobora" radou, v níž zasedají Dr. Karel Mattuš, spisovatelé Al. Jirásek a Karel V. Rais, prof. Dr. Albín Bráf, prof. Dr. Jaromír Čelakovský, prof. Dr. Pastnek a prof. Vincenc Schmal, měl dne 1. ledna 1907 k rozdělení 11,700 korun, jejich rozdělení bylo po schválení "Svatoborem" a Českou Akademií vyhlášeno v den úmrtí Riegrova 3. března. Čestná cena 1,000 korun trvalé renty byla udělena Svato-pluku Čechovi, který se jí však již nedočkal — dva dny po pohřbu byla cena vyhlášena... Uměleckým pracovníkům byly uděleny tyto odměny: 1,000 K. Mikoláš Alešovi, nejčestnějšímu dnešnému našemu umělci na poli kresby, 800 K spisovatelé Jakubu Arbesovi, stejný obnos malíři Knufovci; podpory na přísti umělecká díla dostali 800 K malíř krajinář Slavíček, 700 K sochař Bilek na model národního pomníku na Bílou Horu, 400 K spisovatel Borecký. Vědecké podpory dostali profesori Dfi. St. Růžička, Vlad. Růžička, ryt. Purkyně, Jos. Burian, Fr. Duobáček, Vilém Mathosius (na studium jazyka anglosaského v Anglii 500 K), G. Friedrieh, dále Dfi. E. Schindler a Karel Alsolon. Na oddíl umělecký připadlo tudíž 5,500 korun a na oddíl vědecký 5,200 korun.

Cisár František Josef vzdor lékařské péči a opatrnosti přivodil si nové nastouzení. Ačkoli choroba jeho není nijak vážnou, císař při slabé konstituci své, aby vyhnul se možným komplikacím, je upoután na svoje komnaty v zámku Schoenbrunn. V udělování audience bude však pokračováno a císař nadále se věnuje státním záležitostem. Za to reprezentativních funkcí vzdal se císař úplně. Při dvorní hostině ve dvorním zámku ve Vídni, jež byla pořádná na počest na návštěvě zde maskářiho ruského velkoknížete Sergia, dal se zastupovati arcivévodou následníkem Františkem Ferdinandem.

Viděští polští šlechticové přišli na plán, jak by se vymstili za nedávny útok pruské vlády proti Polákům ve formě vyvlastňovací předlohy. Z hodnověrného pramene se proslýchá, že Poláci, náležející ku nejpřednějším společenským kruhům, se usneší, že ostentativně opustí veškeré slavnosti, na nichž přítomen bude německý vyslanec von Tschirchsky. Ve dvorních kruzích usínaje se nyní o to, aby polským šlechticům byl úmysl tento vymluven a aby zabránilo se jinak nevyhnutelnému skandálu. Prozatím ale na straně polské nejvíce se mnoho chuti u pustit od tohoto programu.

Velký rozruch vyvolala ve Vídni zvláštní žaloba, jejíž hlavní bod dotýká se soubojové otázky. Jistý hřvalý důstojník, jenž byl velitelem svého pluku vyzván, aby utkal se v souboji s jedním kamarádem od téhož pluku, byl v souboji těžce poraněn a od té doby je mrzákem. Těž podal žalobu na odsítkování, holedně a na vyplacení plného platu. Žaloba odůvodněna je tím, že vojenské úřady zavazují o nen souboj a že jsou tudíž zodpovědnými za jeho následky.

V Záhřebu, hlavním městě chorvatském, dosud panuje nesmírné rozčilení následkem bouřlivých výjevů v zemském sněmu chorvatském, nežli tento byl odroven ve smyslu královského dekretu. Očekává se, že bouřlivé události budou se opakovat a vládní úřady učiní již rozsáhlá opatření proti nim. Z hodnověrného pramene se proslýchá, že vláda se rozhodla, že suspendovati bude tiskové zákony a svobodu shromáždění.

V chorvatském zemském sněmu došlo opět k bouřlivým scénám, ku bouřlivějším ještě, nežli jaké odehrály se při jeho otevření. Podnět k tomu dala čtení královského dekretu ohledně odročení sně-

mu, což je vlastně předešlou jeho rozpuštění, se strany předsedy sněmovny. Dekret uvítán byl syčením, pískáním a výkřiky nevole. Poslanei, mezi nimiž měla vláda sotva tři svoje stoupence, hnali se ku předsedovi a chtěli mu dopis králov vyrvat z rukou a roztrhat. Poněvadž nebylo možno zjednatí pořádek, byla schůze za hrozného lomozu prohlášena za skončenou. Na ulicích pokračováno bylo v lomozných výjevech a v krátké době došlo ku bouřlivým demonstracím v celém městě. Poslanei koalice byli obyvatelstvem zasypáni květinami.

Uherský ministr vnitra hrabě Andrassy byl v poslední schůzi poslanců sněmovny interpelován ohledně stanoviska vlády vůči nedávným socialistickým demonstracím ve prospěch všeobecného hlasovacího práva a ohledně ostrých represivních opatření se strany vlády. Ministr odpověděl, že demonstracemi docíleno bylo pravého opaku toho, čeho docíleno býti mělo. Vláda prý je odhodlána, že počínáti bude s největší energií o udržení veřejné bezpečnosti a že nebude se lekati žádného prostředku ku zamezení podobných případů. Odborné spolky dle jejich názoru jsou východiskem a ohniskem takových výtržností proti veřejnému pořádku. Jestliže výtržby nebudou mít žádoucího výsledku, vláda je rozhodnuta, že v pádu nových demonstrací přikročí ku rozpuštění oněch spolků.

Následkem demonstrací socialistických demokratů ve prospěch všeobecného hlasovacího práva, při nichž došlo k značnému krveprolítí, vydal policejní náčelník vyzvání k obecnostem, aby se drželo stranou při pouličních sroveních, jelikož policii nařizeno, aby s největší přísností zakročovala. Noviny píší skoro výhradně o výjevech, jež se udály. Sociální demokracie pořádali průvody ku ulicím, o nichž nezpravili policii. Účastníci sešli se v jednotlivých spolkových místnostech a chtěli táhnouti k Neodvislému klubu, zemskému kasinu a Národnímu kasinu. Policie zatrasila demonstrantům cestu, tito však stříleli z revolverů a házeli kamením, vytrhaným z dlažby. Tři policisté jsou více méně poraněni. Teprve jízdní policie rozeznala s tasenými šavlemi demonstranty. Mnoho osob bylo zatčeno. Ustupující zastupy demonstrantů rozbíjeli pak cestou okna a vytloukali krámy.

Viděnský profesor katolického práva dr. I. Wahrmond v nedávné své přednášce ostře kritisoval některá učení římsko-katolické církve a přednášku tu pak vydal ve formě brožury. Tato byla však vládou seknfiskována, což vyvolalo velkou nevoli v nejširších kruzích. Časopisy přinesly zprávy, že papežský nuntius požádal ministra zahraničních záležitostí barona Aehrenthala, aby přiměl ministra kultu, by dr. Wahrmond, jakožto kacíř, zbaven byl profesury. Liberálové podali proti tomu různé protesty a vláda popírhala si pak s prohlášením, že papežský nuntius jen neúředně zpravil ministra zahraničních záležitostí o tom, že brožura profesorova neměla se dotknouti rakouských katolíků a že baron Aehrenthal písemně o tom zpravil ministra kultu. Tento poslední praví, že dopis neobsahuje žádné vyzvání ku zakročení proti profesorovi.

RUSKO.

Celá řada rozsudků smrti vynesená byla dne 15. března v různých částech Ruska. Mezi odsouzenými nacházejí se dva političtí vůdové v Kursku, jeden sedlák v Kirkově, tři lupiči v Lodzi, čtyři lupiči v Kijevu, kteří oboupili postovní úřad v Proskurově, a deset lupičů v Kremenčuku. V Jekatěrínburku bylo osm mužů odsouzeno k smrti prozrazem a jeden do vězení na doživotí a sice pro útok na komptoir jednoho domu, jehož majitelem je jeden člen místní rady.

Pop Gregor Petrov, známý dělnický vůdce a poslanec strany

konstitučních demokratů, jenž před nedávnem počal se učiti anglické řeči, oznámil, že při nejbližší příležitosti odebere se do Spojených Států, aby zde uspořádal řadu přednášek.

Předseda ministerstva Stolypin a námořní ministr admirál Dikov dostavili se dne 16. března večer před komisí pro zemskou obranu, aby přiměli dmu ku povolení peněz na válečné loďstvo, když byl navrhovací výbor komise odporužil, aby pro letošní rok upuštěno bylo od plánu ohledně stavby nových lodí. Stolypin prohlásil, že se stavbu válečných lodí buď musí býti započato v roce 1908 anebo musí být od ní zcela upuštěno. Je prohlášení jeho ministerstvo je přesvědčeno o nevyhnutelnosti stavby nových lodí, chce se však podrobiti rozhodnutí dmy jako verdiktu národa. Stolypin splnomocněn byl ku prohlášení, že zařadí námořního rozpočtu nevyvolá žádný konflikt s vládou a nezavádí žádný přímý ku rozpuštění dmy. Předseda ministerstva dozal též, že kritika námořního ministerstva byla až do jisté míry o právně. Vzdor tomu prý je ministerstvo přesvědčeno, že před úje jiným roku bude mu možno předložiti reorganizační plán. Mezitím ale chce ministerstvo společně nésti zodpovědnost za výbudování válečného loďstva, jehož odkládání s ohledem na možnost vzniknutí mezinárodních zápletek je považováno za nebezpečné. Řeč ministerského předsedy byla skvěle řečnickým výkonem a měla nepopíratelný účinek. Avšak komise, jež při prvním hlasování 19 hlasů proti 16 vyslovila se proti stavbě bitevních lodí, odročila se, aniž by něco učinila v té věci.

Generál Smirnov byl dne 15. března ráno v souboji na bambitky s generalem Fockem těžce zraněn výstřelem, jenž uvázl mu v prsou. Souboj odbyval se v jízděcké škole gardové jízdě. Oba soubojníci stáli jen na několik kroků proti sobě. Smirnov padl již při prvé výměně kulí. Podnět k souboji dal Smirnovův uveřejněný dopis o obléžení Port Arthur, v němž vyslovena byla pochybnost o vojenské statečnosti generála Focka. Tento poslední považoval to za urážku a poslal Smirnovovi vyzvání na souboj. V nedávném procesu s generalem Stooscem pro vydání pevnosti Port Arthur jmenovaní byli jakožto spolvinníci také generálové Smirnov, Fock a Reiss. Proccs, jak známo, skončil odsouzením generála Stoosela k smrti, avšak trest ten byl mu carem na odporučený soudce změněn v desetiletý žalář, generálové Fockovi dostalo se důtky za přestupky proti disciplíně, kdežto generálové Reiss a Smirnov sprostěni byli všeliké viny.

ITALIE.

Vzdor demontu, jež vydáno bylo dne 16. března ze zodpovědné strany italského dvora, udržují se pověsti o nastávajícím znenoubení prince Luigioho, vévody z Abruzzi, strýce krále Viktora Emanuela, se slečnou Kateřinou Elkinsovou, deccou spolkového senátora St. B. Elkinse ze Západní Virginie, jež je mnohonásobným milionářem. Pověsti ty sesilovány jsou okolností, že vévoda ku konci února odstoupal a až dosud nepadal o sobě žádnou zprávu. V polovině února přišel vévoda z Abruzzi do Říma a měl delší rozhovory s králem Viktorem Emanuelem a se svým starším bratrem, vévodou z Aosty. Tento poslední přijel sem zvláště k tomu cíli z Neapole. Na to požádal vévoda v ministerstvu námořním o dovolenou jakožto velitel bitevních lodí "Regina Elena". Tato byla mu také povolena. Dotaz ve Spezii bylo zjištěno, že vévoda odcestoval ve společnosti svého komandého Galliana. Soudí se, že odešel se do Paříže. Před svým odjezdem poslal vévoda po jednom adjutantovi dopis králi, v němž osamoval mu, že posílá poše o sobě další zprávy. Až dosud tak ale neuděl.

OMAHA

Ve čtvrtek minulého týdne večer svolána byla Zvelebovacím klubem do síně p. J. V. Kašpara schůze českých občanů, na níž pojednáno bylo o záležitosti interview sekretáře Elihu Roota s korespondentem vídeňského časopisu "Die Zeit". V rozhovoru s korespondentem označeného listu přirovnal sekretář Root stáhoování mnohých přistěhovalců do této země ku vpádu barbarů do říše románské. Čechy, podobně jako Slováky, Poláky, židy a nevzdělané Italy označil jako živly nežádoucí. Tím dopustil se urážky naší národnosti a bylo třeba upozorniti jej, že se v ohledu tom mýlí. Schůze zahájena byla p. Ch. Steigerem, který několika slovy vysvětlil účel shromáždění. Pan E. Čermák předčítal po té dotčený interview v anglickém a českém jazyku. Pan Jan Rosický v delší řeči promluvil o tom, že krajané naši stojí v ohledu mravním i kulturním daleko výše než ony živly, jež sekretář Root považuje za žádoucí. Pan Rosický odvolával se na poslední statistiky, dle nichž jest jasné vidno, že mezi krajany, do této země se stěhujícími jest procento pranepatrně takových, kteří neznají český čísti a psátí. Dále sdělil, že hned po přečtení tohoto útoku na naši národnost zaslal sekretáři Rootovi telegram následujícího znění: "V zájmu patnácti tisíců vzdělaných, poctivých a příčinnivých nebraských voličů českého rodu aneb původu, dovoluji si netivě se tázati, jest-li v této domnělé interview s Vámi washingtonského dopisovatele vídeňského deníku "Die Zeit", uveřejněné v některých časopisech minulého neděle, v němž čersti přistěhovalci mezi jinými přirovnávají jsou k barbarům, kteří zaplavili římskou říši, skutečně se stalo, aneb bylo Vámi oprávněno, aneb jesti výmalem dopisovatele vídeňského časopisectva, kteréž jest porušením nepřátelským ku nejvzdělanějšímu a nejpokročitějšímu lidu v Rakousko-Uherském císařství, Čechům. Jan Rosický, redaktor Osvěty Americké. — Na telegram ten dosud nedostalo se mu odpovědi. K bodu tomu promluvil po něm p. Václav Bureš, který správně podotkl, že vše ta může míti nějaké politické pozadí a že bylo by dobře zvědět, zda skutečně rozhovor označený v tom smyslu byl veden. Na to několik občanů českých promluvalo ještě k té věci a konečně na návrh p. F. Vodičky zvolen byl výbor, sestávající z pp. J. Rosického, V. Bureše, F. Vodičky, Ch. Steigera, Rev. B. A. Filippiho, E. Čermáka a V. Dušátka a tomuto výboru uloženo, aby spracoval resoluci, opanoučenou výbahu ze statistik, jež zaslána býti má nejen sekretáři Rootovi, ale i časopisům. Účastenství na schůzi této bylo hojné, ale práce ne takové, jaké bylo by žádoucí vzhledem k velké její důležitosti. — V záležitosti této, jak se nám sděluje, dopsal kongressnik Hitechoekovi též známý zdejší český právník C. H. Kubát. Dopis zněl: Hon. G. M. Hitechoek, U. S. Congress, Washington, D. C. Drahy pane! Píšu vám v záležitosti přiloženého časopiseckého výstřížku, který obsahuje interview německého časopisu se sekretářem Rootem. Totéž otáčené bylo v omašském "World Herald" v neděli, 15. března. Sekretář Root přirovnává přistěhovalce Čechů atd. ku "vpádu barbarů do říše románské". Čechové v našem městě protestovali proti tomuto prohlášení a svolali velkou schůzi ve čtvrtek 19. března 1908, která o záležitosti této pojednala. Jsem toho domněn, že dotčený interview je nadsázkou a nemohu uvěřiti, že by sekretář Root učinil takové prohlášení. On by jistě podobně nezmluvil, kdyby kdy byl navštívil Čechy a poznal vysokou kulturu lidu českého. Mohu s jistotou tvrditi, že čersti přistěhovalci do této země učiní nejlepší práci občanů. Jsem též domněn, že

německý časopis přeháněl v interview tom z té příčiny, že Čechové a Němci v Evropě jsou neustále v zápasu. Je-li možno, navštívte sekretáře Roota a vyzvěďte, co jest na tom pravdy a sdělte mně o tom obratem pošty, neboť v záležitosti té budou zde konány ještě jiné české schůze. Čekaje na odpověď, jsem Váš C. H. Kubát. — Na dopis ten došla následující odpověď od kongressnik Hitechoeka: Drahy pane! Váš list s přílohou jsem obdržel a poslal jsem jej s příloženým listem, jehož opis přikládám, sekretáři Rootovi. G. M. Hitechoek. — Dopis Hitechoekův zněl: Přiložený dopis velmi dobře známého omašského právníka českého původu ukáže Vám, že tžž táže se mne, co pravdy jest na interview otáčeném v "Die Zeit", vídeňském to deníku. Jsem přesvědčen, že obračí se s důvěrou a byl bych rád, kdybych mohl mu sdělit, že neměl jste podobné prohlášení v úmyslu učiniti. G. M. Hitechoek. — Sedmičlenný výbor odhával svolání schůzi v neděli v lékárně p. E. Čermákové a v této schůzi přijata byla resoluce, jež zaslána byla sekretáři Rootovi. Anglický opis této resoluce dostal se nám do rukou teprve při uzávěrcu listu. Z té příčiny otisknouti jsme jej v tomto čísle nemohli.

Nedělní "Bee" přinesla zajímavý článek o krajanu Franku Fialovi z Ravenna, Neb., a doprovala jej vkusnou podobenkou. Životní osudy p. Fialovy čtou se jako stránky velmi napínavého románu. Krajan Fiala krácel životem cestami velmi trnitými, ale jeho konečný úspěch je obdivuhodný. Z bdy a nouze vlastní práci a energii povznesl se na jednoho z nejzamožnějších a nejváženějších občanů své osady. Líčení jeho života jest velmi pestré a zajímavé a nepochybujeme, že stručný výřah zajímáti bude i naše čtenáře. Krajan Frank Fiala narodil se v roce 1843 v Hofelcích, osadě to 9 mil vzdálené od Prahy, hlavního města Čech. Jeho otec a matka byli nevolníci; v té době totiž v Čechách byla roba. Nevolníci, jak známo, neměli na různých ustláno a tak mladí p. Fialovo bylo smutné. Viděl, jak rodiče i ostatní sousedé od paněkých drábů a dozorců jsou týráni, často pro maličkosti, a to působilo bolestně na mladé jeho srdce. Robota trvala až do roku 1848. Označeného roku patentem císaře Ferdinanda I. byla zrušena. Mladému Fialovi dostalo se doma dobrého vychování. Rodiče stále kladli mu na srdce, aby osvojil si dobré duševní vlastnosti, aby snažil se býti dokonalým a před očima stavěl mu za příklad mnohé muže, kteří, ač narodili se v chudých chýších pod doškovými střechami, vlastní píli a energii domohli se důležitých postavení. Mladý František započal choditi do školy ve své rodné dědině a ve věku dvanácti let odebral se do Prahy na studii. Když bylo mu 16 let vypukla válka mezi Rakouskem a Itálií. Praha byla místem velkého patriotického nadšení. Přes 800 studentů nabídl své služby vládě a mezi těmi byl i Fiala. Zde dělal krasný život vojenský a po ukončení války vrátil se zpět do rodné své dědiny. Zde obdržel místo dozorce v dolech a setrval tu až do svého 21 roku. Každé neděle mladý muž vydal se na procházku do Prahy, kdež uzavřel přímu přátelství s Vojtou Náprstkem, nadsíjným českým vlastencem, který drahdý žil ve Spoj. Státech. Náprstek byl jedním z vůdů revoluce v roce 1848 a na jeho hlavy svého času vypisána byla rakouskou vládou cena. Náprstek v mládí Fialovi vzbudil touhu, aby podíval se do Ameriky. V roce 1863 poslal do Ameriky svoji matku a nevládního otce a chystal se vypravit se za nimi, když tu povolán byl ku službě vojenské, která v té době trvala plyných osm let. Krajan Fiala sloužil v rakouské armádě za války rakousko-pruské. Po odbytí vojenské služby rozhodl se opustiti vlast a odebrati se do Ameriky. Dne 20. února 1863 přibyl do New Yorku. Přijel bez peněz

a teprve tehdy, když přátelé jeho sebrali mu \$20.00, vydal se na západ. Později dostal se do Iowy, kde jeho otec a matka byli usazeni. Zde pracoval p. Fiala na farmě a zde se také oženil. Nejprve mladí manželé pracovali na farmě, ale poněvadž nemohli dopracovati se značného úspěchu, věnovali se dooutníkářství a odstěhovali se do New Yorku. Později opět přistěhovali se zpět do Iowa City, kdež zařídili si dílnu dooutníkářskou. V roce 1878 zničil jim vše požár. Po té odebral se p. Fiala do Nebraska a zde čersti přátelé upozornili jej na příležitost k zařizení si dobrého domova ve středním Nebraska. Po té usadil se v Sherman okresu. Během několika let neuvávně práce, p. Fiala domohl se slušného majetku. V roce 1894 odstěhoval se do Punta Forda, Florida, domnívaje se, že tam je pro něho slibná budoucnost. Avšak zklamal se. Následkem nemoci a neurdy přišel o všechno své jmění. Vrátil se zpět do Nebraska. Musel začíti od počátku. Po několikaleté práci podařilo se mu opět tolik získati, že mohl si nedaleko Ravenna koupiti farmu a po čase k této přikoupil značnou část jiných pozemků. Čtrnácte dětí narodilo se manželům Fialovým a jedenácte z nich dosud žije. Krajan Fiala jest nyní 65 let star, ale vzdor svému stáří jest dosud zdravý a čilý. Na sklonku svého života s poctem uspokojení může pohlížeti na svoji životní práci a na svůj úspěch, ku kterému ovšem krácel cestou trnitou. Večer svého života však tráví šťastně a spokojeně.

Jak s námi sděluje český virtuos na housle, pan August Molzer, namoze vykládáno je mu ve zlém, že píše se Molzer, místo Melcer, jak totiž píší své jméno ostatní členové rodiny. Mnohde vykládají okolnost tuto v ten smysl, že snad pan Molzer chtěl jméno své poměnit. V záležitosti této sdělil s námi pan Molzer následující: Asi před dvačty roky mřj nejstarší bratr Josef přistěhoval se do této země a v té době podepisoval se Moelzer. Později své jméno poamerikanisoval anebo lépe řečeno počestil a psal se Melcer. Když před česti lety vstoupil jsem do pražské hudební konservatoře, byl jsem vyzván, abych podepisoval se původním jménem Moelzer. Vyhověl jsem tomuto vyzvání a od té doby jsem se vždy tak podepisoval. Jsem znám nyní v Rakousku pod tímto jménem a všechny časopisecké kritiky označují mne shora uvedeným jménem. Moji přátelé dobře vědí, že byl jsem vždy a zůstávám upřímným Čechem a že za pobytu mého ve vlasti sympatizoval jsem s krajany v boji jejich s nepřátelskou vládou vídeňskou. Kdybych nebyl upřímným Čechem, proč bych byl studoval pod Sevčičkem a proč bych hrál na každém svém koncertu české skladby a komponoval "České písně s variacemi"? Ve všech místech, kde jsem hrál, označován byl jsem jako česko-americký houslista a vždy rád mluvím česky všude, kde je to možno. Byli-li snad moji předci Němci, za to ovšem nemohu, ale nyní jsem z celého srdce Čechem. Moji nepřátelé všelijak mne ošerňují, ale myslím, že žádný člověk dobré vůle nemůže mne z ničeho vinit. Jak okolnosti mně dovolují, vždy rád navštívám svoje rodiče a bratry. Vždy cítím se velmi dobře v jejich kruhu a jest jen pravdou, tvrdím-li, že naše rodina náleží mezi nejšťastnější v Neb-rasse.

Truchlivá událost ve škole v Collinswood u Clevelandu přiměla povolání orgány zdejší, aby závčas postaraly se o bezpečnost zdejších škol, tak aby v případě ohně nedošlo k tak tragickým koncům jako v minulých dnech ve výše označeném místě. Školy byly zvláštními komisemi prohlíženy, zla vyhováni a mimo to z žáky a žákyňmi prováděno bylo cvičení, aby věděli, jak si počínati v případě ohně. Taková cvičení budou prováděna nyní častěji.